
Zuzana Schreiberová: Jsme tady proto, abychom usnadnili komunikaci mezi kulturami

Zuzana Schreiberová na [Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy](#) absolvovala **bakalářský studijní obor [Studium humanitní vzdělanosti](#)** . Po bakalářském studiu pokračovala magisterským oborem [Obecná antropologie](#) . Dlouhodobě se věnuje dobrovolnickým iniciativám. V rámci [Iniciativy Hlavák](#) se například zapojila do pomoci uprchlíkům. V současné době je ředitelkou [Multikulturního centra Praha](#) .

Na FHS jsi absolvovala bakalářské studium. Byla to Tvoje první volba?

Nebyla. Hlásila jsem se na víc škol. Nejvíc jsem chtěla jít na žurnalistiku, takže jsem se hlásila na FSV na mediální studia. Tam jsem se nedostala, ale dostala jsem se na žurnalistiku do Olomouce a na FHS. Víím, že jsem v té době řešila, jestli si splnit sen a studovat žurnalistiku – už tehdy mě zajímalo PR, nebo jestli jít na FHS. Volala jsem i mamince a kamarádce, která má dva doktoráty, ona mi poradila FHS. Vzpomněla jsem si, že když dávali v 90. letech seriál *Helena a její chlupci*, snila jsem o tom, že jednou půjdu studovat do Prahy, bydlet na koleji a chodit na Karlovu univerzitu. Někdy nakonec rozhodnou úplně maličkosti, třeba seriál, na který se jako malá díváte.

Jak ses o fakultě dozvěděla?

Myslím, že přes známé. Myslím, že jsem se setkala s někým, kdo FHS studoval, a ano, doputoval ke mně drb o tom, že jsou tam lehké přijímačky. I když my jsme ještě tehdy přijímačky dělali nejen z překladu, ale i z pěti otázek na četbu. Zнала jsem i pana profesora [Sokola](#). To byl vlastně jediný člověk, kterého jsem FHS znala.

Když jsi přišla na FHS, jak ses sžila se systémem určité anonymity na fakultě?

Když jsme se dostali, měli jsme předletní školu, kde pro nás měl přednášku docent Pinc, a nabídl nám, abychom jeli, my dle jeho slov „prenatálové“, ještě před imatrikulací na letní školu do Herlíkovic. Byla jsem také „opravář“, to býval další „klan“. Vlastně jsem vždy patřila do skupiny lidí, kteří milovali *Kořeny evropské tradice*. Teď zpětně jsem si uvědomila, že se strašně vyplatí jít za někým, s kým vám obrazně řečeno „přeskočí jiskra“. Samozřejmě ve vší počestnosti. Já jsem takhle viděla na úvodních představeních [Josefa Kružíka](#) a pak jsem k němu chodila i na filosofický proseminář a pokračující proseminář. Za nás docela frčely, a Josef Kružík je bral hodně vážně, tutoriály. Měl svoji skupinu lidí, kteří u něj psali diplomku nebo bakalářku. Měl také jakoby třídnictví a opravdu to dělal hodně poctivě. Pravidelně jednou za čtvrt roku jsme s ním šli do hospody. Vzpomínám si, když přišel a řekl: „Teď vám naliju optimismus do žil. Vy všichni si podáte přednášku na Erasmus“. Opravdu jsme si všichni tu přihlášku podali a do ciziny odjeli. Takže já jsem anonymitu tolik necítila.

Vzpomeneš si na předmět, který Tě nejvíce bavil?

Na bakaláři to byly Kořeny evropské tradice, kurzy Josefa Kružíka. Když jsem se připravovala na EDK, tak jsem si jeden semestr nasypala samé historické kurzy. Byla jsem na kurzu u [Pavla Himla](#), [Honzy Tučka](#) a dalších. To bylo super. Měla jsem ráda všechny kurzy od pana profesora Sokola, hlavně ty, co souvisely s náboženstvím.

Po bakaláři jsi pokračovala v magisterském oboru Obecná antropologie. Neuvažovala jsi o změně školy?

Ne. Musím říct, že ne. Vůbec mě to není líto. Já jsem se ani nikam jinam nehlásila. Původně jsem myslela, že si udělám bakaláře na FHS a zkusím mediální studia znova, ale už jsem to nezkoušela. Jsem opravdu pyšná, spousta lidí to vnímá zvláště, lidi, kteří byli od bakaláře po doktorát na FHS, ale mně strašně sedí atmosféra a přístup školy. Vyhovuje mi „firemní kultura“, nasměrování fakulty. Prožila jsem si [Erasmus](#) a nějak mi to nechybí.

Kde jsi byla na Erasmu?

Byla jsem v Tübingen v Německu. Tím, že málo lidí umí německy, tak jsou německé univerzity většinou nenaplněné. Byl to opravdu nejlepší semestr v mém životě. Od prvních dnů, co jsem byla na FHS, jsem musela chodit do práce. Jsem z pěti dětí a neměla jsem na to jen studovat. Tübingen byl jediný, kdy jsem měla stipendium a nemusela jsem chodit do práce. Zažít si studium na zahraniční škole je úžasné. Jen jsem litovala, že jsem zůstala jen jeden semestr. Kdybych to mohla udělat znovu, jela bych na dva.

Byl tam velký rozdíl v přístupu od FHS?

Já jsem si tam model FHS sama implementovala. Ani jsem se nepřišla ukázat na katedru, na které jsem měla oficiálně studovat. V té době jsem myslela, že budu psát u Josefa Kružíka bakalářku na církevní otce – křesťanský novoplatonismus, a v Tübingen je nejlepší teologická fakulta v celém Německu, která je zajímavá tím, že evangelická a katolická jsou v jedné budově. Více méně jsem si obešla fakulty, co mě zajímaly, a chodila jsem jen ke profesorům, co mě zaujali, co se mi to hodilo k tématu. Hodně jsem ale cítila, že jsem erasmák. Byli na nás asi až moc hodní.

Pokračuješ v doktorském oboru Obecná antropologie. Dokonce jsi pracovala jako tajemnice oboru Obecná antropologie. Musím se zeptat. Neměla jsi někdy FHS dost?

Josef Kružík, když se stal proděkanem pro studium, vzal svoji tutorskou skupinu a hodně těchto lidí začalo pracovat jako pomocná vědecká síla a potom jako zaměstnanci na studijním. Nejdřív jsem pracovala na studijním, pak se uvolnilo místo na Obecné antropologii. To jsem vnímala jako hrozně velkou čest, tehdy jsem ještě dokončovala bakaláře a svěřili i „tajemnicování“ na katedře, což je post, který jinde zaujímají lidé s doktorátem. Je to podle mě specifikum FHS, že se na studijním nebo i na vědě a výzkumu dává šance studentům a mladým lidem. Všichni se diví, jaké máme mladé a krásné referentky na studijním. (smích) Co jsem studovala magistra, tak to bylo úžasné. Byla tam sice obojživelná role, že jsem byla zároveň tajemnice a studentka, ale všichni jsme byli profesionální a podařilo se to oddělit. Později mě hodně nalomilo, když jsem se začala na podzim 2015 zapojovat do pomoci uprchlíkům. Trochu mi narostl hřebínek a začala jsem si víc věřit, začala jsem se rozhlížet někde jinde. Chvilí jsem se snažila skloubit oboje, práci tady v Multikulturním centru, kde jsem byla jako koordinátorka projektu Praha sdílená a rozdělená, což odpovídá tomu, čemu jsem se na magistratu věnovala, a zároveň jsem byla tajemnice. Dva částečné úvazky ale vždy dělají neplechtu. Když potom přišlo lámání chleba, tak jsem si řekla, že je čas posunout se někam dál. Když nepočítám práci na studijním, tak to bylo devět let, co jsem pracovala na FHS. Byla jsem věrná, ale nastal čas jít dál.

Během celého svého studia ses věnovala židovské problematice. Z vlastní zkušenosti vím, že to není nejveselejší téma k výzkumu. Co Tě k tomu vedlo?

Odráží to můj život. Přišla jsem z biskupského gymnázia a měla jsem super učitele religionistiky, takže to během bakaláře vypadalo, že budu držet tuhle linii. Josef Kružík mě nadchnul pro novoplatonismus, ale pak došlo k tomu, že jsem byla v Izraeli a trochu víc jsem odkryla židovské kořeny, které mám. Mezitím jsem konvertovala k židovství, takže se můj život změnil a zjistila jsem, že člověk nemůže psát diplomku o něčem, co není jeho srdcové téma. V té době to byli Židé. Bakalářku jsem psala na košer, protože jsem sama začala jíst košer. Zajímalo mě, jak se s tím ostatní lidé židovského původu vyrovnávají. Konvertovala jsem v reformním židovství, které ač je hodně podobné židovství, které tady bylo před válkou, tak není společensky úplně etablované. Přednost má moderní ortodoxie, třeba na pražské židovské obci. Mě vždycky zajímalo, jak se tyhle dvě skupiny hádají o tom, kdo je ten pravý Žid. Diplomku jsem psala o tomhle konfliktu. O tom, jak se ty skupiny snaží legitimizovat sama sebe a svou roli. Na magistru jsem potkala [Pavla Himla](#) a [Lucku Storchovou](#), těm jsem do konce života vděčná, jak mě naučili číst a vnímat text. Objevila jsem něco jako teorii narativismu Haydena Whita, kdy se člověk naučil, jestli znamená už něco jiného, když se řekne „továrna na smrt“ a ne vyhlazovací tábor. Najednou továrna na smrt má na sebe navěšené další významy, už je cítit industrializace, pocit, který mám vyvolat. Analyzovala jsem v magisterské práci historická vyprávění různých židovských komunit. Jaké používají výrazové prostředky a jak se snaží historii překroutit, aby podpořila jejich nárok. Musím říct, že to kritické čtení textů mě hodně ovlivnilo.

V současné době pracuješ jako ředitelka Multikulturního centra Praha, které se věnuje otázkám soužití lidí z různých kultur v České republice. To je dnes velmi aktuální téma. Jak se vyrovnáváš s přístupem české veřejnosti těmhle problémům?

Nejvíce jsem si to zažila v momentě, kdy jsem byla jedna z vedoucích osobností iniciativy Hlavák, kterou založila Monika Horáková, což je moje spolužačka z doktorátu. Mezi dobrovolníky tam byli napůl studenti Filozofické fakulty a napůl studenti FHS. Dokonce nám [Marie Pětová](#) vypsalala speciální stipendium. My jsme tam často sypali peníze ze svého, když člověk vidí kluka, kterému tečou boty, nejedl nebo potřebuje něco koupit, tak jsme to platili ze svého. Stipendium nebyla mzda, spíš to sloužilo na pokrytí nákladů. Tam jsem si zažila na vlastní kůži i verbální útoky, to, že na nás někdo plival, někdo dal naše fotky na internet, různé útoky. Je zajímavé, jak jsou útoky na ženy, které pomáhají, hodně sexualizované. Ale musím říct, že mi časem otrnulo. Už jsem léta letoucí na White Media, beru to ale jako listinu cti. Slovo multikulturní získalo neuvěřitelnou pachuť. Okamžitě si každý myslí, že sem jdeme pašovat islám. Všichni si myslí, že je to nějaká ideologie, ale já vůbec nejsem ideologický člověk, ideologie vždycky pokazily, co se dalo. Třeba nacionalismus. K tomu mi pomohlo i studium historie, kdy jsem se dokázala dostat ke kořenům nacionalismu. Neuznávám multikulturalismus jako nějakou ideologii, ale společnost je multikulturní, existují různé kultury a my jsme tady proto, abychom mezi těma kulturami usnadnili komunikaci. Jak na stranu k Čechům, tak k cizincům. Když jsem se ucházela o místo ředitelky, tak jeden z dotazů, které mi správní rada téhle organizace položila, bylo, že zaznívají hlasy, jestli bychom neměli změnit název. Jestli nás to nediskvalifikuje v dnešní době. Řekla jsem, že rozhodně ne. Teď je na nás ukázat, co tím rozumíme. Je to strašné, když řeknu někde u rodičů na vesnici, kde pracuji, ale když vezmu naši výroční zprávu a začnu ukazovat, co děláme, tak je vidět, že nejčastější cizinci jsou ukrajinští dělníci. Nejběžnější cizinec, kterého potkáte, je ukrajinský dělník. Těm se věnujeme výzkumně nejvíce.

Myslíš, že jsou Češi v tomhle přístupu specifičtí? V přístupu k cizincům. V netolerantním chování.

Myslím, že to, co neznáme, toho se bojíme. Je to následek izolace, kterou jsme tady měli během čtyřiceti let komunismu. Zmizely naše menšiny. Zmizeli Němci, Židé, romská populace je zdecimovaná a není původní. Je nenormální, aby byly takhle etnicky homogenní státy jako jsou Čechy. Češi nemají zkušenost a nechají si navěšet bulíky na nos. Potom člověk zjistí, že v malém městě je nějaký syrský pan majitel restaurace a všichni vědí – to je náš Ali. Ten není jako ti teroristi, co se sem valí. To je jedna z věcí, které děláme v rámci Multikulturního centra, děláme akce s jídlem, s přednáškou, aby normální Češi šli potkat cizince. Je víc organizací, kteří toto řeší. Shodli jsme se, že existují dvě skupiny lidí. Jednu skupinu přesvědčí, že potká toho pana Aliho a zjistí, že pan Ali je normální člověk jako my, jen nejí vepřové a jeho žena má teda něco divného na hlavě, ale je to normální táta od rodiny. Na druhou skupinu zabírají tvrdá fakta – podívejte se, udělili jsme 1 800 azylů a z toho bylo 900 pro Ukrajince a pro Syřany 100. Žádná uprchlická vlna tu není. To jsou dvě strategie. Máme portál Migraceonline.cz, kde máme data, výsledky výzkumů a do toho děláme akce pro veřejnost. Teď jsem začala natáčet krátká videa, kde lidem vysvětluji základní fakta o migraci a uprchlících. Opravdu se nám to daří, natáčíme to svépomocí na obyčejný tablet, a přesto mají videa velký dopad.

Absolventi FHS jsou často společensky angažovaní. Není jim lhostejné, co se se společností a ve společnosti děje. Čím myslíš, že to je?

Myslím si, že je to náladou na FHS. Jednak přes profesora Sokola a docenta Pince se nese příběh Jana Patočky a příběh disentu. Vzhlíží se k nim, k lidem, kteří byli aktivní, dělali bytové přednášky a další věci. Druhá věc je, že se – tehdy jsem to ale nechápala – ve spoustě filosofických kurzů řeší Aristoteles, Platón, role občana, odpovědnost. Nikdy jsem si to neuvědomila, až když jsem se teď zpětně zamyslela před rozhovorem, jak mě vlastně všechno tohle, co jsem slyšela, ovlivnilo. Zároveň si myslím, že FHS je strašně skvělá v tom, že podporuje lidi, kteří se seberou a chtějí něco udělat. Na spoustu projektů lze získat stipendium. Říkám si, že je to přesně ta odpovědnost za svět, za společnost, nebát se říkat svůj názor. Člověk cítí, že je vlastně duchovní vnouče Patočky, a to je člověk, který byl umučený za to, že žil v souladu se svým svědomím a bojoval za demokracii.

Sára Wienerová
20. 6. 2018